

SLOVENEK

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 14
b) dostavljen nadom.
mesečno " 12
za inozemstvo:
mesečno " Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji " Din 20
v inozemstvu " 40

Cene inseratov:
Enostopna petina vrsta mal.
oglasil po Din. 1-50 in Din. 2-
veliki oglasil nad 45 mm vi-
šine po Din. 2-50, postana itd.
po Din. 4-.

Pri večjem naročilu popust.
Izbija vsak dan izvešeni
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglasje,
zagreb 39.011, sarajev 7563, praške in dunaj 24.797.

Pozdravljeni, zmagovalci!

Ovenčali s slavo so se vrnili danes naši Orli iz Pariza. Pariz, ki je danes politično in kulturno središče kontinenta, je videl ob priliki mednarodne tekme katoliških telovadcev iz cele Evrope v svoji sredi tudi naše Orle. Bila je to prireditev velikega mednarodnega in nacionalnega pomena, ki se je vršila pod pokroviteljstvom predsednika francoske republike Milleranda, maršala Focha, ministrskega predsednika Poincaréja, kardinala Dubois, predsednika pariške mestne občine in drugih najvišjih funkcionarjev Francije. Udeležba slovenskih Orlov na tem velikem slavlju pomenja utrditev vezi, ki spajajo naš narod in po njem celo državo s francoskim narodom, pomenja mogočno manifestacijo francosko-jugoslovanskega prijateljstva ter obenem manifestacijo katoliške ideje, ki je najtrdnjša garancija za mir, red in prospeh države.

Naši Orli so v Parizu svojo nalogo nad vse častno rešili. Ko se je spreved 30.000 telovadcev pomikal po največjih in najlepših pariških ulicah, so Francozi sredi lastnih sinov, Holandcev, Belgijcev, Italijanov in češkoslovanskih Orlov občudovali Jugoslovane, ki so se zlasti izkazali pri javni telovadbi na Martovem polju, »kjer so jugoslovanski Orli odnesli prvenstvo. Njihova telesa, ki se v svoji lepoti zdijo kakor vlija iz brona, so na vseh orodjih, na trapezu, krogih in bradlji, pokazali ne navadno gracijo. Občinstvo, videč njihove dovršene vaje, je bilo vznemirjeno.« (»Figaro«, 23. julija, št. 204.)

Ce se je francosko občinstvo na Martovem polju divilo telesni spretnosti, izurjenosti in disciplini slovenskih Orlov, je pri Arc de Triomphe, kjer se nahaja spomenik neznanemu vojaku, bilo globoko ginjeno, ko so naši Orli defilirali mimo spomenika ter položili nanj venec, da počastijo ves francoski narod, ki je v brezprimernem junaštvu prelivajo svojo kri za svobodo vseh tlačanih in podjarmljenih narodov, za najvišje ideale človečanstva in za trajni ter blagoslojni mir celega sveta. Zato piše po pravici »Journal« (24. julija, št. 11.237), da so se naši Orli s tem »poklonili francoski kulturi in svetovnemu vplivu«, »Echo de Paris« pa naglašja, kako se je s tem »manifestiralo bratstvo narodov, ki so tvorijo verzajskega, trianonskega in senžermenskega mira«.

Na komersu v kolegu sv. Stanislava v čast slovanskim gostom pod predsedstvom pariškega pomočnega škofa Chaptala pa je v nagovorih in toastih prišlo do izraza, kar živi v najlepši harmoniji samo v istinito katoliških srcih: ljubezen do Boga in domovine, neomajna zvestoba državi in cerkvi, navdušenje za plemenite zemeljske in za nadnaravne ideale. Navzoči so se spominjali vladarja Jugoslavije, kralja Aleksandra, predsednika francoske republike, Milleranda, kardinala Dubois in vseh, ki so simbol veličine Francije in svobode Jugoslavije. (Croix, 25. julija, št. 12.380.x)

Bil je to dostojen pendant k govoru podpredsednika pariškega občinskega sveta na banketu vseh katoliških telovadnih organizacij, v katerem je govornik poudarjal neprecenljive zasluge katoliških organizacij za moralno, socialno in politično obnovo domovine.

Jugoslovanski Orel ni samo odnesel nad vse častnega uspeha pri telovadbi, temveč je odnesel nič manjši uspeh po vsem

svojem nastopu med velikim bratskim francoskim narodom, po manifestaciji svojih globokih verskih in domovinskih čustev, po ugledu, ki ga je s tem pridobil naši

domovini in po pomenu, ki ga ima to slavlje za celo našo državo, ki se ima toliko zahvaliti Franciji.

Bog živi naše Orle, Bog živi Francijo!

Pred notranjimi nemiri v Nemčiji.

STRAH PRED PREVRATOM. — »PROTIFAŠISTOVSKI DAN« V NEDELJO.

Berlin, 27. julija. (Izv.) Zaradi neverjetnega padca marke je dosegla draginja doslej neznan višino. Nervoznost prebivalstva je vsled tega vedno večja in boje se krvavih nemirov. Vlada je ukrenila vse, kar je v njeni moči, da se izogne preteči katastrofi, vendar vsi vladni ukrepi vzne- mirjenosti niso mogli utešiti. Zato pričakujejo z veliko napetostjo dogodkov, ki se obetajo za 29. t. m., ko se bodo vršili po vsi Nemčiji »protašistovski« shodi, ki jih sklicujejo komunisti. Niso pa resnične vesti, da so v Berlinu že izbruhnili kakšni nemiri. Z ozirom na opasen notranji položaj bo v kratkem sklican državni zbor.

Berlin, 27. julija. (Izv.) Komunisti so naznanili vsem svojim okrajnim organizacijam, da so obhodi sicer prepovedani, da pa se vrši namesto njih danes 17 javnih shodov, katerih se imajo vsi somišljeniki udeležiti. Večinski socialisti in vodstvo stro-

kovne zveze svari delavce, naj se teh shodov ne udeležijo.

Berlin, 27. julija. (Izv.) Komunistično glasilo »Die rotte Fahne« poziva vse komunistične organizacije, naj zborujejo na »protifašistični dan«, t. j. 29. t. m., povsod v zaprtih lokalih, kjer so shodi pod milim nebom prepovedani.

Berlin, 27. julija. (Izv.) »Berliner Tagblatt« poroča, da se je vršila v pruskem ministrstvu za notranje zadeve konferenca, kjer so sklenili nastopiti dne 29. t. m. proti vsem kalicem javnega reda z vso strogostjo. Policija bo imela strogo službo.

Berlin, 27. julija. (Izv.) Berlinski mestni zastop je na svoji zadnji seji nujno pozval vlado, naj poskrbi za prebivalstvo Berlina, ki je središče države. Držanje Berlina utegne odločilno vplivati na vso državo.

Kriza v vladi.

ČETVERO MINISTROV V DEMISIJ. —

Belgrad, 27. julija. (Izv.) Vlada Nikole Pašića se nahaja v krizi. Kakor je znano, so že doslej tri ministrska mesta prazna, a minister za agrarno reformo Krsta Miletić je že del časa v demisiji. Tekom večerajšnjega dne sta izročila svojo demisijo tudi notranji minister Vujičić in pravosodni minister dr. Laza Marković, danes pa minister za prosveto Trifunović. Pašić doslej še ni sprejel demisij, ker pa vsi trije ministri s Krsto Miletićem vred vztrajajo na demisiji, bo moral Pašić rešiti vprašanje teh demisij pred svojim potovanjem v inozemstvo, ki je radi tega odgo-

PAŠIČEVO POTOVANJE ODGOĐENO.

deno. Kar se tiče demisije Vujičića in Markovića sta posledica hudih napadov na zadnjih sejah radikalnega kluba. Minister za prosveto Trifunović je podal demisijo iz razloga, ker je uvidel, da v današnjem položaju ni mogoče priti do rešitve profsorskega vprašanja, pa bi rad zvrnil odgovornost na koga drugega.

Belgrad, 27. julija. (Izv.) »Politika« poroča, da se je v zvezi z rekonstrukcijo vlade in dogodki v Zagrebu večeraj vršil dolg telefonski razgovor med kraljevo pisarno na Bledu in predsednikom vlade v Belgradu.

Proti interesom Ljubljane.

Belgrad, 27. (Izv.) Kakor je znano, so se napredni člani ljubljanskega občinskega sveta pritožili proti sklepu večine občinskega sveta o volitvah v upravni svet Mestne hranilnice in v mestni šolski svet. Ta pritožba je po nepotrebnem zavlačevanju v Ljubljani prišla v notranje ministrstvo. Tu se je pričakovala končna rešitev. Sedaj je pa tudi ministrstvo pričelo zadevo zavlačevati in je poslalo pritožbo nazaj v Ljubljano, na se zbera podatki, brez katerih je nemogoče rešiti pritožbo radi upravnega sveta Mestne hranilnice. Ker sta obe pritožbi v ozki zvezi, tudi pritožba proti volitvi v mestni šolski svet ne bo rešena, dokler ne pridejo v Belgrad potrebni podatki iz Ljubljane.

Slab zagovor g. Gjuričića.

Belgrad, 27. julija. (Izv.) V današnji »Samoupravi« objavlja Marko Gjuričić članek, v katerem se trudi, da bi pobil razne vesti glede zagrebskega protokola sporazuma in poskuša avtentično podati potek zagrebskih pogajanj. Gjuričić pravi, da je bil določen, da gre v imenu odbora radikalne stranke z dr. Janićem v Zagreb, da se razgovarja s Stjepanom Radićem in izve njegove politične ideje. »Kar se tiče obveznosti«, piše Gjuričić, »ki bi jih sprejela naša stranka, je to čisto izključeno in niso v tem oziru imela nobenega mandata. Razgovori so se začeli 12. aprila. V začetku je šel Stjepan Radić zelo na roko in njegov dolgi govor je napravil vtis pomirljivosti. Rekel je, da bo svoje mišljenje o ukrepih, ki jih je treba napraviti na Hrvaškem, dal delegatoma radikalne stranke pismeno formulirano. Drugi dan je g. Radić postal nervozen in malo je manjkalo, da nismo šli narazen. Pritoževal se je nad kršenjem zakonov s strani oblasti, nakar mu je Gjuričić rekel, naj vse to razloži pismeno. Radić je to storil in narekoval nekemu svojemu tovarišu. Tako je nastal zagrebski

protokol. Vse besede, ki so v njem, so besede Stjepana Radića. Z zastopniki drugih skupin se ni niti razgovarjalo. (Ne odgovarja dejstvom. Op. ured.) Ti so na poziv Stjepana Radića vnesli v zapisnik svoje želje. Poleg podpisa Stjepana Radića sva podpisala protokol jaz in dr. Janić. Vzrok, da sva tudi midva podpisala, tiči v tem, ker je omenjena gospoda želela, da ima tudi z najinima podpisoma potrjeno tisto, kar je izjavila kot svoje želje. Naš sporazum je obstojal v tem, da te želje predložimo odboru radikalne stranke. Protokol je ostal brez rezultata, ker g. Radić ni povedal, kaj misli o ureditvi države. Netočna je tudi vest, da je Gjuričić brzojavno vprašal Pašića, če sme podpisati protokol. Obveznosti ni bilo niti za srbski narod, niti za radikalno stranko.

DEJSTVA!

Zagreb, 27. (Izv.) Povodom izjave Marka Gjuričića v »Samoupravi« o protokolu sporazuma se je vaš dopisnik razgovarjal z nekim članom predsedstva HRSS, ki mu je izjavil: Odposlanca radikalne stranke Gjuričić in dr. Janić sta se prvi dan dopoldne razgovarjala samo z g. Radićem. Popoldne istega dne in ves drugi dan sta se pa razgovarjala z vsemi, ki so podpisali protokol sporazuma. Odposlanca sta zahtevala, naj zastopniki Hrvatov in Slovencev ter J. M. O. povedo svoje minimalne zahteve glede sporazuma med Hrvat in Slovenci na eni ter radikalno stranko na drugi strani. Odgovorilo se jim je: Mi smo dve bojujoči se stranki in preden se prične pogajati o miru, se morajo predvsem ustaviti sovražnosti. Nato so povedali predstavniki HRSS, kaj smatrajo za znake sovražnosti proti Hrvatom in tako so bile narekovane v zapisnik točke, ki se tičejo Hrvatske. Nato je narekoval dr. Korošec predpogoje sporazuma za Slovenijo, dr. Spaho za Bosno in končno s par besedami Blaško Radić za Vojvodino. Odposlanca radikalne stranke sta izjavila, da so te zahteve čisto naravne in sta obljubila, da jih

bodo radikalni, ako se jim posreči, da dobijo homogeno vlado, tudi izpolnili. Nato je prišel v protokol tudi odstavek o homogeni radikalni vladi.

Obtožnice proti Radiću še ni.

Zagreb, 27. (Izv.) Državni pravdnik še ni prejel spisov od sodišča glede preganjanja Stjepana Radića in tovarišev. Zato tudi še nima potrebnega materiala, da bi mogel sestaviti obtožnico. Tudi sodišče še ni dobilo poročila od predsedstva narodne skupščine o izročitvi. Sodišču je vest o izročitvi znana samo iz časopisja. Ko bodo prišli akti od predsedstva narodne skupščine, se bodo začela zaslišavanja in tedaj se bo tudi na podlagi obtožnega materiala odločilo, se bo li obtožnecem dovolilo, da se branijo na svobodi, ali če bo odrejen preiskovalni zapor. Tukajšnji pravniški krogi so mnenja, da je preiskovalni zapor v tem slučaju po hrvatskem kazenskem postopanju neopravičen in nemogoče in ni msliti, da bi hrvatska sodišča tak zapor odobrila.

Zagreb, 27. julija. (Izv.) Stjepan Radić in ostali člani predsedstva HRSS so izročeni sodišču radi volivnega oklica po § 92 kazenskega zakona, ki se glasi: »Kdor javno poziva in zahteva nepokorščino nasproti zakonu, naredbam ali zakonskim naredbam oblasti, ali kdor dejanja, ki so v zakonu označena kot zločin ali prestop, javno opravičuje ali hvali, se kaznuje z globo do 3000 dinarjev ali z ječo od enega do petih let.« — Poleg tega je Radić sam izročen radi treh dejanj po § 103 kazenskega zakona in končno radi žaljenja časti po § 487 hrv. kaz. zakona.

Pol milijona dinarjev.

Iz zgodovine belgrajske korupcije.

Belgrad, 27. (Izv.) Te dni je prišla v javnost zanimiva afera, ki kaže, kako uranjuje gospodje ministri. Ta afera, ki je bila odkrita v trgovinskem ministrstvu, je povzročila v poslanskih krogih veliko senzacijo. Pred delj časom je šef knjigovodskega oddelka trgovinskega ministrstva Miloje Stanojević, brat kabinetnega načelnika istega ministrstva predložil cel kup aktov v podpis želez. ministru Velizarju Jankoviću, ki nadomešča trgovinskega ministra. V tem kupu aktov je bil tudi akt, s katerim se dovoljuje iz gotovega fonda podpore ženi Miloje Stanojevića v znesku pol milijona dinarjev. Ker Velizar Janković že delj časa ni podpisoval aktov, je podpisal brez izjeme vse predložene akte, ne da bi jih pregledal. Nato je Stanojević dotični akt izročil svoji ženi, ki je šla z njim k upravi fondov in tam dvignila pol milijona dinarjev. Za to afero se je zvedelo in je bila preiskava, ko je bil denar že porabljen. Značilno pa je, da vrši Stanojević še vedno svojo službo.

VOHUNSKA AFERA.

Belgrad, 27. julija. (Izv.) Uprava mesta Belgrada je glede vohunske afere zastopnikom časopisja dala sledeče poročilo: Androlićev so zasliševali v sredo zvečer in v četrtek cel dan. Ona je nenadoma preklcala vse svoje izjave, katere je podala doslej na zaslišavanjih v Zagrebu in Belgradu, ne da bi za to navedla kake razloge. Zato se mora preiskava nadaljevati tudi še danes. Istočasno so bili zaslišani tudi vsi ostali osumljenici, ki pa kategorično zanjujejo vse, česar se jih dolži. Izročeni bodo sodišču v nadaljno postopanje.

Soglasnost med Francijo in Belgijo.

Paris, 27. julija. (Izv.) Posvetovanja med belgijsko in francosko vlado glede odgovora na angleški predlog v ureditvi reparacij so končana. Obe vladi sta se zopredinili v tem, da mora pasivni odpor v Poruhru na vsak način prenehati prej, preden so mogoče nadaljna pogajanja. Skupni odgovor bodo izročili angleški vladi v ponedeljek. Poincaré se sestane v kratkem z Jaspierjem in Theunisom, pozneje pa tudi z lordom Curzonom.

Iz zunanje politike.

* »Times« o položaju v Nemčiji. »Times« pišejo: Dejstvo je, da drči Nemčija po hudi strmini navzdol. Kam bo zdrknila, tega ne vedo niti najbolj prebrisani finančniki... Stanje Nemčije se z besedo ne da izraziti. Vsi, ki hočejo videti, vidijo, da je nemška valuta podobna razbiti ladji, da so državne finance v največjem neredu in da živi vse prebivalstvo od danes do jutri. V celi državi vlada splošna apatija. Vlada je kakor ohromela; vlada sicer dalje, ne more se pa odločiti do energičnih korakov. Stranke v parlamentu se bore le za svoje interese. Po vseh računih bodo politični in socialni boji kmalu našli svoj konec v splošnem polomu.

* Lozanska mirovna pogodba in Jugoslavija. Delegat SHS na lozanski konferenci Jovanović ni podpisal mirovne pogodbe, ker konferenca ni sprejela njegovih predlogov, tihočih se stališča naše države napram razdelitvi turškega dolga na nasledstvene države stare Turčije. Vendar pa je naš delegat izjavil, da je naša država pripravljena tozadevno pogajati se z novo Turčijo in z njo skleniti posebno konvencijo.

* Lozanska mirovna pogodba in Bolgarija. Bolgarski delegat na mirovni konferenci v Lozani je podal slovesno izjavo, tihočih se zahteve Bolgarije po svobodnem izhodu na Egejsko morje, ki ga Bolgarija tudi topot ni še mogla doseči. Pač pa je Bolgarija podpisala konvencijo o morskih ožinah, ki jo podpiše tudi Romunija in Rusija.

* Fašistovski nasilje proti katoličanom. Iz Ancone poroča »Corriere d'Italia«, da so fašisti v Jesi in Capramontana razdeljali tamošnja katoliška društvena domova.

* Vprašanje morskih ožin se je v lozanski mirovni pogodbi tako uredilo, da je Turčija ob ožinah popolnoma suverena. Vendar pa se ozemlje ob ožinah ne sme utrditi. Prehod skozi ožine je tako za trgovske kakor za vojne ladje vseh držav popolnoma svoboden. Ta določba pomeni na vsak način zmago angleškega stališča, ki bo kot najmočnejša morska država na ta način obvladala tako Sredozemsko kakor Črno morje, dokler se Rusija ne opomore.

Politične vesti.

+ Poslanec prof. Reisner oddaja svoj mandat. Novosadski »Deutsches Volksblatt« objavlja to-le poročilo iz Beograda: »Poslanec Reisner je odpotoval v Ljubljano. Po sporazumu bo svoj mandat oddal in na njegovo mesto bo stopil dr. Ravnihar, ki pa ne bo vstopil v demokratski klub.«

+ Dobra volja. Včerajšnji »Narod« objavlja v informacijo »privrednim krogom« (ne »privrednim«, ampak »gospodarskim« se pravi po slovensko, kar bi »Slovenski Narod« že lahko vedel, op. ur.) poročilo o važni seji glavnega upravnega odbora Narodne banke kraljevine SHS, iz katerega posnemamo, da slovenska industrija ne bo dobila bogve kaj kredita na razpolago od Narodne banke. Kljub temu pa, »da naša trgovina in industrija za sedaj ne more računati na količjak izdatnejšo podporo od strani Narodne banke«, — nadaljuje »Narod« — je treba odločno odklanjati vesti, da bi merodajni krogi naše emisijske banke ne imeli pravega razumevanja za važnost zlasti slovenske industrije — volja je dobra. — Dobra volja! Dobra volja je sicer lepa reč, ampak za izplačevanje delavcev ob sobotah je najboljša volja le preslaba valuta. Tudi surovin se ne da nabaviti z »dobro

voljo«, in tudi strojev ni mogoče z njo plačati. Kaj pa ko bi morebiti davčni uradi bili zadovoljni z »dobro voljo«? Tja bi jo toliko dali, da bi morali vpeljati posebne vlake za »dobro voljo«, da bi jo vozili v Beograd namesto denarja. Kako bi dalje bilo, če bi hoteli slovenski industriji in trgovci plačevati svoje oglaševanje »Narodu« ne z denarjem, ampak le z »dobro voljo«, morebiti z »dobro voljo« tiste vrste, s katero »Narod« tako »dobrovoljno« brani in zagovarja neverjetno gospodarsko politiko Narodne banke napram slovenski trgovini in industriji? Slovenski industriji, poskusite enkrat, mogoče pojde! Živela »dobra volja«!

+ Krivi so seveda — klerikalci! Na naše včerajšnje pripombe k »Narodovi« notici, v kateri je poročal, da smatra belgrajski gradski sud Slovenijo za inozemstvo, odgovarja »Narod«, da tega čudnega postopanja gradskega suda v Beogradu ni kriv nihče drugi kakor — klerikalci! »Klerikalno hujškanje proti Srbom je namreč tisti usodni faktor, ki je kriv, da del pre malo zavedne in politično orientirane srbske javnosti («Narode», »Narode«, ali se zadevaš, kaj si zapisal? op. ur.) polagoma prihaja do prepričanja, da smo Slovenci zanj tuj element! — tako utemeljuje »Narod« držanje belgrajškega gradskega suda. Da ne bo »Narod« v večnih zadregah za stvarne odgovore, mu hočemo priskočiti nekoliko na pomoč, ne iz ljubezni do »Naroda«, ampak zgolj iz ljubezni do bližnjega, ki ima večno smolo. Stvar je zelo enostavna: »Mi živimo pač v eni skupni državi z Belgrajčani, imamo pa še različne zakonodaje. V tem tiči rešitev uganke. Ljubljanski trgovci, ki je bil vajen prej, v Avstriji, doseči eksekucijo za svoje terjatve n. pr. v Črnovcih tudi s tožbo v Ljubljani, toži tudi danes v Ljubljani belgrajškega trgovca, češ, saj smo v eni državi! To je sicer res, ampak težava je v tem, da imamo mi v novi državi cel kup različnih pravnih sistemov! Če torej prejme belgrajski sud ljubljansko še tako fino izvršeno tožbo in obsodbo — kaj naj počne belgrajski sodnik s to celo kopo aktov, ki so mu tuji kot deveta dežela? Reče si ne zna in ne more pomagati, ker še ni izšla nobena naredba ministrstva za pravosodje, niti je parlament sklenil kak zakon, ki bi določal pravoveljavnost naših sodb za Srbijo in obratno. Zato Belgrajčanom ne preostane nič drugega, kakor da iščejo rešitve sami in so jo tudi našli v paragrafu, ki dovoljuje vsaj tako pod roko smatrati Slovenijo za — inozemstvo. Tako je, dragi Narode«, in nič drugače.

+ Novi zakonski predlogi za jesensko zasedanje parlamenta. Belgrajski »Pravda« poroča, da je vlada že pričela s pripravami za jesensko zasedanje parlamenta in da bo parlamentu predložila poleg prarazuna tudi zakon »o sodijama« in pa tiskovni zakon. V zakonskem predlogu o sodnikih namerava vlada baje ukiniti neodstavljenost in stalnost sodnikov, ker jih hoče premeščati po svoji volji. Slične namene zasleduje vlada s tiskovnim zakonom. Vlada hoče onemogočiti vsako opozicijo — veli »Pravda« — in vsako kritiko v časopisju. Izhajati bi mogli le še listi, »koji slopo pevaju himne vladi.« »Pravda« poziva novinarski kongres, naj se pravočasno bavi s tem vprašanjem.

+ Iz hrvatske špijnske afere je postala — srbska afera! Belgrajski minister za notranje zadeve in policijo, gospod Vu-

jičić, se je temeljito blamiral. Kakšen šum je zagnalo režimsko časopisje s »Preporodom« in »Slovenskim Narodom« na čelu, ko se je odkrila družba špijonom! Izdale so se posebne izdaje, v katerih se je pisalo, da je glavni vseh špijonom Radić, da vodi jo špijonažo hrvatski častniki in da je vanjo zapleten celo jugoslovanski »Orel«. Belgrajski policaji so izvršili celo hišno preiskavo pri dveh takih uglednih možeh kakor sta grof Kulmer in baron Rukavina. Zdal pa so režimski reptili z »Narodom« vred naenkrat utihnili. Kaj je vzrok? To nam pove belgrajska »Politika«. Preiskava je namreč dognala, da je Androlićeva, ki je stala na čelu špijnske družbe, dobivala svoje informacije iz krogov visokih srbskih častnikov in politikov v Beogradu! Bila je metresa mnogih visokih častnikov iz vojne ministristva, občevala z ministri in srbskimi narodnimi poslanci in uživala njihovo protekcijo. V isti družbi se je kretal drugi špijon Abdagić, ki je znan že z Dunaja, kjer je igral brata egiptovskega Kediwa. »Slovenski Narod«, ki je tako pridno sumničil Hrvate in Slovence, molči zdaj kakor riba. Kajpada, kajti nevarnost je, da se upletejo v to umazano afero razni srbski vojaški krogi iz ministristva, koder je Androlićeva dobivala na vpogled akte, ki jih je potem prodajala inozemstvu. Mogoče pa se cela stvar še zabriše, kakor je to v Beogradu navada, ako vlastodržcem kaj ni prijetno. Na vsak način je blamaža režima s špijnsko afero popolna.

+ Nova stranka na Hrvatskem? Zagrebški listi poročajo, da je te dni obiskalo Pašića več radikalov iz Dalmacije, s katerimi se je Pašić pogovarjal o možnosti ustanovitve nove stranke na Hrvatskem. Pašić je baje dobil dobre informacije, da se vrši med hrvatsko inteligenco velik duševni preokret, ki gre za tem, da se usmeri hrvatska politika v pravcu, ki bi bil Beogradu prijeten. S tem »novim Zagrebom« Pašić že računa in kakor bo »novi Zagreb« močnejši ali slabejši, tako bo tudi Pašićeva politika napram Radiću oziroma »staremu Zagrebu«. Kakor javlja »Politika«, bi nova stranka stala na stališču državnega in narodnega edinstva, priznavala bi ustavo in vse pozitivne zakone, ki naj bi se eventualno izpreminjali ustavnim potom, in bi sodelovala v parlamentu. Nova stranka bi zahtevala dalje ravnopravnost vseh plemen in bi delala na to, da pridejo Hrvatje do primerne vpliva v vseh državnih poslih.

V. Katol. shod v Ljubljani.

25.—28. avgusta 1923.

Slika za spominski list na V. katol. shod s posvetitvijo in pesmijo »Povsod Bogal« je posneta po sliki Srca Jezusovega, ki jo je l. 1900. slikal eden najbolj darovitih slovenskih slikarjev Ivan Grohar po naročilu ljubljanskega škofa dr. Jegliča. Vsebinska slika je sledeča: V cerkvi pred oltarjem molijo verniki. Naenkrat se jim iznad oltarja prikaže Srce Jezusovo v povelikanem, kakor iz luči stkanem telesu; oko mu je uprto v daljavo, kakor da bi hotel iti mimo ubogega ljudstva, ki se je razdelilo v dve navpično se razvijajoči se skupini. Jezusove desnice se pa v tem hipu ovije z levico Marija in se z genljivo vdanim materinskim prošnim izrazom v obrazu nakloni proti njemu, kakor da mu hoče korak zadržati; levico pa razprostre kot v obrameno nad svojimi bednimi, pomoči prosečimi zemeljskimi otroki. In res se, glej, Jezusova desnica že milostno odpira prošnjam, ki iz vdanih, spokornih src kvišku kipe. — Na Jezusovi levici vabi in z obema rokama naravnost priganja bl. Marija Alakok desno skupino ljudi, ki raste pod njo, naj se pogumno, z navalom

gorečnosti zateko k dobroti Srca Jezusovega. Najviše v tej skupini je starec z ljubkim dečkom, čigar stegnjena roka in vsa ponaša kaže, da bi kar pohitel, stekel k Jezusu. Starec sam, ki je oblečen v gorenjsko nošo, kakršno so nosili naši očetje krog l. 1880., ima jopič preko ramen značilno samo ogrnjeno, izpod njega gleda rdeč zametast telovnik z gostimi zlatimi gumbi. Oko se mu v živi veri, brez kakršnekolik presenitve obrača v Kristusa, kakor da hoče reči: saj drugače še mogoče ni, kakor da pride in nam pomaga. Na tleh kleči kmetica, mati, z dvema deklama, katerih noša kaže, da hodita v mestne šole. Starejša se oklepa materina skrbna desnica krog vratu, deklica sama pa začudeno, skoro v nekem strahu, rahlem nemiru in negotovosti gleda navzgor. Mlajša, ki kleči obrnjena proti gledavcu, je sama vase pogreznjena in prikazni očitno še ni opazila. Materin obraz razodeva iskreno vdanost materinega srca, ki se boji za svoji ljubljenci in prosi varstva, da strupena slana ne zamori belega cveta nedolžnih src. — Tehnično je zajemljiv njen značilni široki, skrajšani obraz.

Leva skupina ima na vrhu siromaka z berglami, ki ga je popolnoma prevzel blišč prikazni, da si je zatisnil oči; morda se mu je oko preplašilo tudi v zavesti notranje nevednosti, da bi smel gledati to veličastno nebeško prikazen. Za njim stoji drug mož s knjigo, z očesom odločno uprtim v bližajočo se Kristusovo postavo. Pod njima pa je sijaj veličastne prikazni uklonil ženi v bogati gorenjski narodni noši koleno, da je pokleknila, roke pa sklenila v strmenju in občudovanju. Kako je mogoče, da se njej bliža Srce Jezusovo v svoji milobi? Na glavi ima mogočno pečo, ki ji pada po hrbtu, izpod nje se za vratom preko ramen blesti rdeč svilen zavratni robec, roke so odete v gosto nagubane bele likane rokavice, izza pasu ji visi zlat sklepanek z mogočno pentljo. Za to ženo se skriva druga, ki jo je očitno potrla groza prikazni in morda še bolj groza pred samo seboj, da je v tem nebeškem svitu nenadoma zagledala temne in skrite koticke svoje duše.

Slika sama je izvršena v živahnih, dasi nekoliko zastrtih barvah; so pa veliko bolj sočne in tople kot n. pr. na obeh Groharjevih slikah v stranskih oltarjih na Brezjah. Naš posnetek je enobarven, vendar bo tudi ta mali posnetek mogel vzbujati čustva žive vere in zaupanja v dobroto in milost Srca Jezusovega in bo tako najlepši in trajen spomin za vsakega udeleženca.

Dnevne novice.

— Beneški novomašnik. Pred kratkim je imel v Vidmu v samostanski tišini novó sv. mašo beneški Slovenec g. Josip Kra-mar, doma iz Platišč pri Breginju. Prvo slovesno sv. mašo je imel potem na praznik sv. Mohorja in Fortunata v Prosnidu, kamor so mu prišli čestitat mnoge številni duhovniki iz videmske in goriške nadškofije. Sedaj je novomašnik že na svojem prvem službenem mestu v Osojaku v Reziji.

— Orlovski kuluk. V notici pod tem naslovom poroča včerajšnji »Narod«, da so »klerikalci« organizirali »orlovski kuluk« za zgradbo svojega telovadišča in pri tej priliki očita »Slovenca«, zakaj je tako silno protestiral proti uvedbi kuluka v državi, dočim ga »klerikalci« sami uvajajo v svojih organizacijah. — Kakor se vidi, včerajšnji in današnji dež »Narodovi« možganov ni prav nič ohladil, niti toliko, da bi »Narod« mogel razumeti razliko med državnim kulukom (tlako) in med kulukom v privatnih organizacijah. Državljan moram biti, in kot tak se kuluku ne morem in ne smem izogniti, zato je protest proti prisilni uvedbi

Teden dni v Nemčiji.

(Dr. V. R.)

III.

Monakovo (München).

Življenje v Nürnbergu je živahno; tujcev vse polno. Trgovine, prodajalne, knjigarne, trafike so skoro vse razkošno opremljene. Luksuzni predmeti so skoro polovico ceneji kot pri nas. Zato smo si za spomin nakupili vsak par stvari. Zvečer smo se poslovili od prijaznega Nürnberga ter se z brzovlakom odpeljali proti Monakovem, kamor smo dospeli okrog polnoči. Na kolodvoru nas je poštovno pričakoval g. Maks Penn, rodом iz Ptuj, a je že naturaliziran Monakovčan, ker že dvajset let nepretrgoma biva v Monakovem.

Ljubeznjivi, prijazni in uslužni gospod Penn, s katerim se je g. inženjer Premelč že popreje seznanil — nam je že vnaprej preskrbel udobno prenočišče za vso ekspedicijo skupaj v hotelu Bavaria blizu glavnega kolodvora. Zato veliko in še mnoge druge uslužnosti za časa našega bivanja v Monakovem se mu na tem mestu v imenu vseh prav prisrčno zahvaljujem. Po kratkih urah spanja smo bili v petek 6. julija ob 7. uri zjutraj že vsi zdravi in veseli na nogah. Dopoldne smo si ogledali velikansko tovarno — privatno podjetje Maffei. Tovarna je velik kompleks raznih objektov, ima nad 3000 delavcev in nad 700 tehničnih uradnikov in inženierov. V tovarni iz-

delujejo najrazličnejše izdelke železne konstrukcije tako razne stroje, lokomotive, motorje, železniške vozove i. t. d. Tovarna seveda je moderno urejena kakor oni dve v Augsburgu in Nürnbergu. Absolventi so tu lahko videli najrazličnejše tipe in produkte modernega tehničnega dela, so lahko opazovali postanek stroja v različnih fazah — od preprostega modela — do perfektno dovršenega stroja. Stiri ure našega poseta v tovarni so bile le en sam trenutek — in naši mladi tehniki, polni navdušenja za moderno tehniko in napredek, so se s težkim srcem poslovili od Maffejevega veleindustrijskega tehnično dovršenega podjetja. — Popoldne smo šli v Nemški muzej. Nemški muzej na Maksimiljanovi cesti 26 je posebnost prve vrste. Muzej hrani v sebi vse, kar je moderna veda in umetniška človeška roka v tehniki iznašla. Našim mladim strojnim tehnikom je muzej nudil mnogo duševnega koristnega užitka bodisi v strojnem pogledu kakor tudi v vseh drugih vedah. Muzej je silno praktično, sistematično-moderno urejen. Vsaka panoga tehniške vede ima svoj lastni oddelek — in vsi oddelki so v sistematični zvezi. Tu imaš vse: rudarstvo, mineralogijo, geografijo, naravoslovje; zlasti pa razvoj tehnike v zadnjih 50 letih je tako nazorno in poučno praktično po raznih iznajdbah poskusih (modelih) istinito predstavljen da si tehnik-začetnik ne more boljšega praktičnega pouka in zgleda želeti. — Muzej s svojimi ogromnimi zbirkami in sobanami nas je zaposlil celo po-

poldne. — Po večerji smo šli vsi skupaj v variete-gledališče »Deutsches Theater«. — Resnici na ljubo moram pibiti da pri celi predstavi ni bilo nič lascivnega, nič plehkega. Vse resno, stvarno — bodisi ženske ali moške vloge. Sploh smo opazili, da so Bavarci resni, zamišljeni, smeju ne preveč udani ljudje. — Sobota, 7. julija, je bila posvečena ogledovanju mesta in raznih muzejev, ravnotako nedelja 8. julija. — Ogledovanje je bilo poljubno. Eka skupina je šla v staro Pinakoteko, druga v bavorski narodni muzej, tretja v novo Pinakoteko, tako da smo si vsi približno vse ogledali in potem sami med seboj izmenjali svoje misli in vtise.

Naj omenim samo nekatere muzeje in zbirke, ki so bili za naše tehnike vele-poučni in zanimivi. Turisti so šli v alpski muzej, bodoči prostovoljci v armadni (vojni) muzej, umetniki in razne umetniške razstave in galerije. Veleinteresanten je tudi bavorski delavski muzej, dalje deželni socialni muzej za nezgode ter obrtno in ljudsko higijeno. Velepoučni so potem: Vllvalni rudarski muzej, dalje gliptoteka, grafična zbirka, numizmatična zbirka (muzej), muzej za staro malo antično umetnost (silno zanimiv) (Museum antiker Kleinkunst), narodoslovni muzej. Nekaj posebnega je »Residenz-Museum«. Mesto samo ima svoj historični muzej, potem gledališki muzej; dalje znanstvene zbirke (državne): zoologična, geologična, paleontologična prehistorična, mineralogična i. t. d.

V nedeljo 8. julija smo si dopoldne ogledali nekaj cerkva, mestno hišo ter poslušali in gledali ob enajstih dopoldne »Glockenspiel- und Tanz« onih figur-junkov na rotovškem stolpu. Na tisoče množic ljudstva se zbere ob tej slovesni uri pred magistratom in stolp sam je poln tujcev, ki se z dvigalom povzpnejo v najviše stolpove line (prostore). V nedeljo popoldne so se nekateri peljali s cestno železnico v Nymphenburg, kjer je krasen velik grad in razkošen park, v katerem se nahaja zopet več gradičev v rokoko-slogu. Tu je tudi bujen botaničen vrt z najrazličnejšimi rastlinami. V nedeljo je bila v Monakovem velikanska »turnarska« slavnost. Tujcev — Nemcev iz cele Nemčije, Avstrije, Češke je kar mrgolelo po mestu.

Monakovo ima okrog 700.000 prebivalcev, milo, ugodno, zdravo podnebje in je v higijeničnem in zdravstvenem oziru zelo moderno urejeno. Ima zdravo pitno vodo (moderno urejen vodovod). Vrhtega ima še 115 javnih vodnjakov studencev z zelo pitno, čisto vodo. Kanalizacija in odplava fekalij je vzorno urejena in brezhibno funkcionira. Stranišča so po vseh hišah, hotelih in gostilnah in vseh javnih lokalih do skrajnosti čista, snažna ravno vsled izvrstne kanalizacije in zadostne količine vode v vsakem letnem času. — Mesto je prepleteno in posejano z mnogimi krasnimi javnimi nasadi, parki, vrtovi. Površina vrtov in parkov znaša čez 700 ha zemlje.

Konec sledi

državnega kuluka razumljiv in opravičen. Nisem pa primoran biti Orel ali Sokol. Če pa sem eno ali drugo prostovoljno, se ne smem in ne morem pritoževati, če me društvena pravila silijo, da hodim k telovadbi ali na telovadski »kuluk«. Ravno tako ni nihče prisiljen biti član tega ali onega pevskega društva in hoditi na »pevski kuluk« oziroma k pevskim vajam. Ene vrste kuluk je torej prostovoljen, drugi kuluk (državni) pa je prisiljen. Upamo, da bo »Narod« po temeljitem premišljevanju in še temeljitejšem spanju doumel to razliko vsaj do leta 1937. p. Kr. r. — Orlovška zveza pa se »Narodu« za njegovo agitacijo lahko prav pristržno zahvali.

— Posebni vlak Ljubljana—Praga—Ljubljana organizira Urad Ljubljanskega velesejma. Izlet bi se vršil v prvi polovici septembra, tako da udeleženci obiščejo praški jesenski velesejem. Po Jugoslaviji in Avstriji bi bila polovična vožnja, po zemlji Čehoslov. rep. pa za 33 odstotkov znižana. Za potne olajšave, prenočišča in prehrano bo preskrbljeno. Prosimo posebno Trgovsko in obrtniško zbornico ter druga strokovna združenja naše države, da opozarjajo v svojem okolišču na ta izlet trgovce, obrtnike in industrijalce. Kdor želi sodelovati, naj se prijavi Uradu Ljubljanskega velesejma v Ljubljani.

— Odkritje spominske plošče † Ant. Kržič. Kakor smo že objavili, naj oni, ki žele kosilo, javijo to na naslov: Gostilna Logar, Rakitna pri Borovnici. S prijavo se ne sme odlašati, ker nima Rakitna dnevne poštne zveze in bi se lahko zgodilo, da bi prijave ne prišle do 5. avgusta navedeni gostilni še pravočasno v roke.

— Jesenice. Ljudski oder iz Ljubljane gostuje jutri v nedeljo, dne 29. t. m. ob 8. večer v katol. del. domu na Jesenicah. Vprizori se krasna žaloigra iz viteških časov: »Prababica«. Spisal Grillparzer. Ta žaloigra je že večkrat igrala z velikim uspehom na nekaterih podeželskih odrih. Tudi v Ljubljani se je morala ponovno vprizoriti. Jeseničani, posetite vsi naš Ljudski oder iz Ljubljane v nedeljo na Jesenicah.

— Kat. slov. izobraževalno društvo v St. Jerneju na Dolenjskem praznuje v nedeljo, dne 5. avgusta t. l. 20-letnico ustanovitve s prosvetnim taborom, javno orlovsko telovadbo in prosto zabavo. Sprejem gostov ob 9. dopoldne. Obhod. Ob 10. sv. maša, po maši prosvetni tabor. Ob 2. uri popoldne litanije, nato pa javna telovadba in prosta zabava. Sodeluje domača orlovska godba. Sosedna društva, orlovski odseki in krožki ter prijatelji naših organizacij, vsi dobrodošli!

— Sprememba voznega reda na progi Trbiž—Jesenice. Pričenši s 1. avgustom t. l. izostane na progi Trbiž—Jesenice vlak stev. 931, ki odhaja iz Trbiža ob 15.30, dospe v Kranjsko goro ob 16.16, odpelje iz Kranjske gore ob 17. uri ter dospe na Jesenice ob 18. uri. Mesto tega vlaka vozi pričenši z istim dnevom na isti progi dnevno redno vlak stev. 933, kateri bo imel na Jesenicah priključek na vlak stev. 4216, ki odpelje ob 17.50 v Bistrico Boh. jezero. Vlak 933 odpelje iz Trbiža ob 14.57, dospe v Kranjsko goro ob 16. uri, odpelje iz Kranjske gore ob 16.36 ter dospe na Jesenice ob 17.37. S tem se vpostavi zveza z Bohinjem.

— Avtomobilna prometna d. d. v Ljubljani naznanja, da otvori v nedeljo dne 29. julija t. l. avtomobilni promet med Novim mestom (kolodvor) in Brežicami (kolodvor). Odhod iz Brežic (kolodvor) po 7. uri, prihod v Novo mesto ob 9.30; odhod iz Novega mesta (kolodvor) ob 15.45, prihod v Brežice (kolodvor) ob 18.

— Kamnik. Kdo je navijalec cen? V Kamniku se toči po vseh gostilnah pivo po 18 K vrček, dočim stane v Ljubljani samo 13 K, da si imajo brez dvoma večje režije kot v Kamniku! Tudi v Domžalah se toči po 13 K. Vprašamo merodajne oblasti, kako da se nič ne poravnajo? Naj se vendar zgane kdo in stvar dožene, so li krivi gostilničarji ali založniki? Gostilničarji se izgovarjajo, da jim založnik računi pivo mnogo višje kot pa drugod. Ali si res ne sme privoščiti v tej vročini reven uradnik ali delavec semintje kak vrček pive? Zakaj bi moral v Kamniku biti kar 30 odstotkov dražje kot povsod drugje? Občina, okr. glavarstvo in sodišče, zganite se! Saj je naravnost škandal, da se tudi tuji tako odidajo že samo pri pivu. Jeli mogoče to v korist vsakemu prometu?

— Vse učitelje in učiteljice, ki so se mi že prijavili za počitniški izlet po Dalmaciji, prosim, da se mi radi točne evidence, radi (oznih olajšav po brodu) še enkrat javijo lo vstevši 8. avgusta opoldne ekspresno ali brojavno. Kdor se ne bo prijavil do tega roka, bo moral plačati celotno vožnjo po brodu. Smer potovanja je definitivno določena: Ljubljana—Karlovac—Baker po brodu v Šibenik, po železnici v Split, po brodu v Gruž-Dubrovnik po železnici v Mostar—Sarajevo—Brod—Nišak—Zagreb—Karlovac—Ljubljana. Smer preko Belgrada in Novega Sada se lahko spoznamo izpopolni. Približen čas potovanja je 2 dni. Stroški za prehrano, vožnjo po železnici in brodu: 750 Din. Kraj in čas odhoda: 1. avgusta ob 22.45 glavni kolodvor Ljubljana. Pol ure pred odhodom vlaka prosim, da smo si na glavnem kolodvoru. Morebitne spremembe bodo objavljene v dnevniki. — Slavko Trovlec, učitelj, Ljubljana, Dneviška cesta 25-L.

— Prijet tat. V Radovljici so zaprli 1. 1878. v Ustju rojenega Antona Stibijila, ker je prodajal zlatino sumljivega izvora.

— Tatvine. V Viršanju je bilo ukradene Jožetu Jugu več obleke v vrednosti 1700 dinarjev. — V Vodich je bilo Antonu Zirovniku iz Zapog ukradeno kolo vredno 6000 kron znamke »Princjoza«.

— Najdena vtopljenka. Pri Radečah so potegnili iz Save vtopljenko, katere je bila stara približno 40 let, srednje velika, krepka, širokega obraza, kostanjevih las. V Savi je vtopljena ležala 2 do 3 dni.

— Dobre jedi se vsak vesel. Zato kupujte »Pekatec«. So najcenejše, ker se zelo nakuha.

Primorske novice.

p 3 milijone za fašistovsko kooperativo. »Goriška Straža« priobija dejstvo, da je »Jadranska banka« neki fašistični kooperativni v Trstu dala nad 3 milijone lir, dočim istrskim slovanskim zadrugam, ki so imele pri njej naložene svoje neizmenjane krone, od 13 milijonov lir, ki jih je dobila od italijanske vlade, ni hotela dati v ime zamenjave niti enega centesima. — Čudna so pota kapitalističnega narodnjaštva!

p Spomenica slovenskih županov prefektu Pisentiju. O priliki obiska videmskega prefekta Pisentija v Sv. Križu na Vipavskem so mu izročili slovenski župani spomenico o zahtevah in potrebah prebivalstva. Te zahteve so: Otvorita naj se slovenska gimnazija in slovenska kmetijska šola v Gorici; na sodiščih naj se zopet uvede slovenski jezik; oblastva naj s slovenskimi župani dopisujejo slovensko; na poštah in drugih uradih naj se priznajo pristna domača krajevna imena. Poleg teh splošnih zahtev je spomenica navajala še posebne krajevne potrebe. Pisenti je obljubil, da bo vlada ljudske želje upoštevala. Če bo le res?

p Monti di Pietà. Italijanska vlada je izdala odlok, glasom katerega se razdele zastavljalnice — Monti di Pietà — v dve vrsti: v zastavljalnice, ki sprejemajo hranilne vloge; te spadajo poslej kot ostale hranilnice pod trgovinsko ministrstvo. 2. V zastavljalnice, ki se omejujejo na posojila proti zastavi; te bodo podrejene kot dobrodelne ustanove notranjemu ministrstvu. Zastavljalnice imajo danes 700 milijonov lir hranilnih vlog.

Štajerske novice.

š Na osnovni in meščanski šoli šolskih sester v Celju se vrši vpisovanje za šolsko leto 1923/24 dne 11. septembra 1923. Naslednji dan se začne pouk s sv. mašo na čast sv. Duhu. Zavod šolskih sester sprejema na stanovanje gojenke za domačo šolo, pa tudi take, ki obiskujejo gimnazijo ali trgovsko šolo. Oskrbi jih z vsem potrebnim, kakor: z dobro krščansko vzgojo, vestnim poukom in z zdravo tečno hrano. — Poleg glavnih šolskih predmetov se deklice še lahko izobrazijo v glasbi, petju in modernih jezikih, izuče se tudi lahko za učiteljice ročnih del in otroške vrtarice. Sprejmejo se tudi deklice, ki imajo veselje do samostanskega življenja in pouka.

š Abstinenci klub na Polzeli. Občni zbor Strojilne, lesne in kemične industrije d. d. na Polzeli, je v seji dne 17. t. m. naklonil imenovanemu klubu darilo po Din 1250—. Za ta velikodušni dar najiskrenejša zahvala. Gosp. Ivan Čmak, grajščak in stavbenik v Strausneku je postal ustanovni član imenovanega kluba s prispevkom po Din 250—. Srčna mu hvala. — Odbor.

š Vlomi in tatvine. Elizabeti Trunkelj v Preloгах pri Konjicah je bilo ukradenih 12.400 K. — Tomažu Habjančiču v Sv. Marjeti pri Ptujju je bilo ukradeno obleke v vrednosti 18.000 kron.

Iz ljubljanske obč. uprave.

Občinski svetovalci SLS so ustrežajoč zahtevam svojih pristavov predložili občinskemu svetu zopet več predlogov.

Za povzdigo mestnega vrtarstva. Mestna občina Ljubljanska ima svoje vrtarstvo, ki bi moglo nesti mestni občini dohodke, s katerimi bi se mogla kriti ne le režija, ampak bi ji tudi ostal čist dobiček. Mestno vrtarstvo bi moralo gojiti ne le drevje, ampak tudi sadno drevje, ki je preizkušeno za naše podnebje in katero bi se moglo oddajati kot zajamčeno pristno tudi našim kmetovalcem v Sloveniji, kar bi bil lep dobiček za mestno občino. Z ozirom na to so stavili obč. svetovalci Kerč, dr. Stanovnik, Pir in Moškerc občinskemu svetu sledeči predlog: Stopi naj se v zvezi s »Slov. sadjarskim in vrtarskim društvom« za Slovenijo, da se ta zadeva uredi dogovorno med mestno občino in navedeno korporacijo in se raznih prevarantov reši ne samo mestno prebivalstvo, ampak tudi kmetovalci. Nadzorstvo naj bi vodila razen mestne občine tudi navedena korporacija in bi bilo čist dobiček razdeliti med obe korporaciji.

Slaba kanalizacija in še slabša razsvetljava na Gradu. Na ljubljanski Grad je izpeljana zelo slaba kanalizacija, še slabša pa je razsvetljava. Z ozirom na tuje, kateri prihajajo v Ljubljano in si predvsem ogledajo Grad, bi bilo umestno, da se kanalizacija izpremeni, kot je običajno v drugih mestih in da se vpelje tudi primerna eventualno plinovna razsvetljava. Odprtine kanalov, kamor se izteka voda, so zastarele in nevarne ljudem

kakor tudi živini. Glade na to so predlagali svetovalci Moškerc, Pir, dr. Rožič in Alojzij Zajec občinskemu svetu sledeči predlog: Gradani ne morejo vsak za sebe in na svoje stroške omisliti dragih škorenj, katere bi mogli uporabljati pri čiščenju občinskih kanalov. Naloga mestne občine je, kakor je že v navadi pri drugih mestnih upravah, da se moštvo, katero čisti cestne kanale, nabavi vsaj deloma nepremočljivi škornji, ki bi jih mogel uporabljati vsak, kateri čisti kanale. Z ozirom na to stavili občinski svetovalci Moškerc, Pir, dr. Rožič dr. Stanovnik, Alojzij Zajec in Srečko Žumer občinskemu svetu sledeči predlog: Nepremočljivi škornji naj se nabavi delavcem, kateri čistijo cestne kanale, kakor je že običajno v drugih velikih mestih. Ti škornji so last mestne občine in jih imajo uporabljati samo oni in za tisti čas, ko čistijo mestne kanale.

Za čistilce kanalov. V Ljubljani čistijo kanale ljudje v svojih lastnih čevljih. Čevlje imajo slabe in si z ozirom na prejemke pač ne morejo vsak za sebe in na svoje stroške omisliti dragih škorenj, katere bi mogli uporabljati pri čiščenju občinskih kanalov. Naloga mestne občine je, kakor je že v navadi pri drugih mestnih upravah, da se moštvo, katero čisti cestne kanale, nabavi vsaj deloma nepremočljivi škornji, ki bi jih mogel uporabljati vsak, kateri čisti kanale. Z ozirom na to stavili občinski svetovalci Moškerc, Pir, dr. Rožič dr. Stanovnik, Alojzij Zajec in Srečko Žumer občinskemu svetu sledeči predlog: Nepremočljivi škornji naj se nabavi delavcem, kateri čistijo cestne kanale, kakor je že običajno v drugih velikih mestih. Ti škornji so last mestne občine in jih imajo uporabljati samo oni in za tisti čas, ko čistijo mestne kanale.

Raznoferosti.

r Gmetno stanje češke duhovščine je po veliki večini jako težavno. Kaplan ima letne kongruue 2400 kron. Kar je dobil doslej za šolske ure, je bilo komaj za podplate. Šole in v današnjih razmerah skoraj nič več. Za teh 2400 kron ga župnik hrani. Kje naj vzame za druge potrebe. Kaj pa šole, če oboli? — Časopis »Lid« je prinesel naslednje dejansko beraštvo: »Nužna prošnja. Pomagajte bolnemu kaplanu, ki ga najhuje boli, da je že leto dni na glavi svoji siromašni materi.« Nabralo se je nekoliko milodarov, ali kaplan je — umrl, preden jih je prejel. To je bil kaplan Frančišek Jezl v Velebitu pri Nimbргу. Prispevke bodo porabili za spomenik, ker je pričakovati, da bo mater vsak čas enaka sreča doletela. — Župnik ima letne kongruue 3400 do 3600 kron. Poleg tega imajo duhovniki (župnik in kaplan) pet trienij in pet kvadrantij po 200 č. K. Dolder so aktivni imajo vsaj tudi stanovanje. Največji vseh siromakov pa so penzionistje. Najvišja penzija znaša 5000 č. K. Če služi v duhovstvu, ima pravico na 10 prispevkov po 200 č. K, t. j. 2000 č. K, vsega vкуп kvečjemu 5000 č. K. Za teh 5000 č. K na leto si mora preskrbeti hrano, stanovanje, služkinjo, obleko, perilo, čevlje, če treba tudi zdravila in pa zdravnika, luč itd. Kdor zmaga vse te izdatke s 5000 K. zna vsekako več ko hruške peč, bi rekel naš kmet.

Gospodarstvo. Izvoz naših vin.

Narodna poslanca dr. Josip Hohnjec in Anton Sušnik sta vložila na gospode ministre za trgovino in industrijo, za poljedelstvo in vode ter finančnega ministra sledeče vprašanje:

Vlada kraljevine SHS je z zakonom o dvanajstlinah za mesec julij, avgust in september 1923 ljudstvu naložila nova velika davčna bremena s 500 odstotno doklado na zemljiški davek in 30 odstotno doklado na druge direktne davke. Ta davčni povišek je proračunjen za Slovenijo v znesku 37.424.550 dinarjev, in sicer 6.642.126 Din na raznolike neposredne davke in 30.871.425 Din na sam zemljiški davek. Vlada je že tudi narodni skupščini predložila zelo obsežno in občutno povišanje indirektnih davkov (taks, trošarin, pristojbin), ki je tudi preračunjeno na pol milijarde dinarjev.

Vsa ta povišanja bodo najtežje zadela delavske sloje ljudstva in med njimi zlasti kmeti. Ako vlada zahteva od kmetijskega ljudstva v Sloveniji, da mora mesto 6.156.285 dinarjev plačati 30.871.425 Din samo na zemljiškem davku, je njena dolžnost, da ustvari vse potrebne pogoje, da kmet more plačati tako povečano vsoto. V tem oziru mora vlada poskrbeti za to, da more kmet to, kar je pridelal na njivi in na travniku, kakor tudi živino in pridelano vino po času primernih cenah prodati. Ako bo vlada to svojo bistveno dolžnost kakor doslej tako tudi odslej dosledno zanemarjala, bo kmet v najbližjem času obnemogel pod ogromno težo davkov in plačil ter padel v brezno dolgov.

Smatramo za svojo dolžnost, da gospoda ministra opozorimo na eno izmed najvažnejših panog našega narodnega gospodarstva, na vinogradništvo. Po izkazu statistike poseduje naša država nad 200.000 ha vinogradov s povprečnim letnim pridelkom približno 4 milijonov hektolitrov vina, od katerega se okoli tri četrtine doma porabi, okoli 1 milijon hektolitrov v vrednosti najmanj 250 milijonov dinarjev pa preostane za izvoz.

Dolžnost naše vlade bi bila, da ta izvoz na vse načine pospešuje. Poslanci našega kluba smo vlado pri vseh prilikah, ki so bile možne, opozarjali na njene naloge v tem oziru. Zahtevali smo znižanje železniških

tarifov za pošiljanje vina, namenjenega za izvoz; oprostitev takega vina od vseh pristojbin; čim hitrejšo odpravo za izvoz namenjenega vina ter v to svrhu poslano prazne posode od strani naših železnic; točno odpravo vinskih transportov in transportov za polnjenje poslanih praznih inozemskih posode od strani naših carinarnic itd. Zlasti pa vladi klade mo v spomin naše zahteve, da mora pri vsaki trgovinski pogodbi s sosednjimi državami štiti interese domačega vinogradništva ter vpoštevati zahteve naših vinogradnikov.

Pri sklepanju trgovinske pogodbe s Čehoslovoskijo je vlada storila prvi poizkus, ki pa se je ponesrečil radi velike uvozne carine na vino (5Kč t. j. 15 Din) in drugih velikih stroškov. Kot glavni vinski trg za vino iz Slovenije in zlasti iz slovenske Štajerske pride v poštev avstrijska republika. Na slovenskem Štajerskem se pridelava v 10 letnem povprečju na leto približno 400.000 hl vina, od katerega se kakih 150.000 hl porabi doma, 50.000 hl izvozi v druge pokrajine naše države (zlasti v Ljubljano, Zagreb in Belgrad), kakih 200.000 hektolitrov pa preostane za izvoz v vrednosti najmanj 50—80 milijonov Din. To vino je bilo posebno priljubljeno v alpskih državah sedanje Avstrije in zato je sedanja Avstrija od prirode dani trg za slovenska vina.

Zadnji čas se nadaljujejo pogajanja za sklep trgovinske pogodbe med Avstrijo in našo državo. Pri tej priliki naša vlada ne sme pustiti iz vida svoje velevažne dolžnosti, da doseže ugodnosti za izvoz naših vin v avstrijsko državo.

Avstrijskemu narodnemu svetu je nedavno bila predložena trgovinska pogodba med Avstrijo in Italijo, na podlagi katere se je carina pri vinih preko 13 stopinj znižala na polovico t. j. od 60 na 30 zlatih kron. Poleg tega se je ista postavka določila za določen kontingent (50.000 hl vina in 50.000 hl vinskega mošta) iz Tridentinske in Julijske pokrajine ne glede na vsebino alkohola.

Te ugodnosti, ki so predvidene za izvoz italijanskih vin v Avstrijo, so velike važnosti tudi za nas, ker saintgermainška mirovna pogodba določa, da ugodnosti, ki jih doseže kakšna zavezniška država, veljajo tudi za ostale zaveznike. Tako bi pogoji za izvoz italijanskih vin v Avstrijo veljali tudi za uvoz naših vin v to državo.

Naša vlada bi torej morala pri sklepanju trgovinske pogodbe z Avstrijo zahtevati, da se avstrijska uvozna carina na vino, ki znaša 60 zlatih kron za 100 kg zniža na 30 zlatih kron pri uvozu boljših vin, za uvoz navadnih vin pa na 15—12 zlatih kron. Še posebej pa se naj dovoli primeren kontingent vina iz Slovenije brez oziroma na vsebino alkohola, ker je tudi pred vojno večina vina šla iz Štajerske v današnjo Avstrijo, ki brez njega sploh ni mogla vnovčiti svojega dolnjeavstrijskega pridelka.

Izvoz našega vina v Avstrijo je tačas conditio sine qua non za obstanek vinogradništva v Sloveniji in zato mora vlada pri tostvarni obravnavi zahtevati, da se dovolijo morebitne ugodnosti pri uvozu živil (žita, mesa) iz naše države v Avstrijo in pri izvozu industrijskih produktov iz Avstrije v našo državo le pod pogojem, ako Avstrija kot kompenzacije dovolj primerne ugodnosti pri uvozu našega vina. Pri tem bi se ne smelo omejiti na 13 odstotna vina, marveč na 10 odstotna, ker je pri nas primeroma malo takega vina, ki bi imelo toliko odstotkov alkohola.

V zadnjem času je tudi Mažarska sklenila pogodbo s Švico za uvoz mesečnih 50.000 hl vina po znižani uvozni carini. Tudi naša vlada bi lahko dosegla to ugodnost od Švice, če bi kot kompenzacijo za olajšanje uvoza naših živil v Švico zahtevala enake ugodnosti za uvoz našega vina.

Pokazati je treba tudi na sosednjo Italijo, ki je za svoje vino ne samo znala pridobiti češkoslovaški in avstrijski trg, marveč je že tudi podvzela nekatere korake za izvoz svojega vina v našo državo. Poslanec Pesente je na italijansko trgovsko in finančno ministrstvo stavil predlog za izvoz 300.000 hl goriškega in istrskega vina v kraljevino SHS z manjšimi carinskimi stroški. Svoj predlog skuša Pesente opravičiti s tem, da se je z novimi carinskimi tarifi, ki so stopili v veljavo 1. julija, znatno znižala carina za uvoz živine iz Jugoslavije in se je za nekatere predmete celo povsem ukinila, vsled česar naj bi v kompenzacijo naša vlada dovolila omenjenim uvoz vina iz Julijske pokrajine. Kaj bi tak uvoz vina iz Italije pomenil za naše vinogradništvo, ni treba še posebej omeniti. Vlada, ki bi kaj takega dovolila, bi sama podpirala smrtno obsojbo nad našim vinogradništvom. Opasnost pa tudi preti od druge strani. Med vinogradniki na Francoskem je nastalo močno gibanje za to, naj Francoska popolnoma prepove uvoz vina iz inozemstva, ker domači pridelek popolnoma zadostuje za potrebe domačega konsum. Ako se to zgodi, bo dalmatinskimi vinom zabranjen uvoz na Francosko, kar bo na škodo ne samo naši izvozni bilanci, marveč celotnemu našemu vinogradništvu.

Vprašava torej gospoda ministra:

1. Ali je voljan storiti vse korake za pospešitev izvoza naših vin v inozemstvo ter dovoliti v to svrhu vse primerne in potrebne olajšave?

2. Ali boče pri sklepanju poedinih trgovinskih pogodb med našo državo in drugimi državami štiti interese našega vinogradništva?

3. Ali je voljan pri sklepanju trgovinske pogodbe med našo državo in avstrijsko republiko zahtevati za izvoz naših vin, zlasti onih iz Slovenije največje ugodnosti in ta pogoj smatrati kot bistven in neizogiben?

Belgrad, dne 21. julija 1923.

g Žitni trg. Na novosadski produktni borzi notirajo žitu sledeče cene: stara pšenica 400 Din, nova pšenica 370—372 Din, ječmen 290 do 295 Din, oves 315 Din, koruza 285 Din, pšenična moka št. 0 645 Din, št. 2 595 Din, št. 6 475 Din, št. 7 410 Din, mekinje 155 Din. — Tendence slaba.

g Veliki semenj v Vel. Bečkerek. Dne 10.—12. avgusta se vrši v Velikem Bečkerek veliki semenj, na katerem se bo prodajala žitna, konji in drugi domači pridelki.

g Konkursi v Češkoslovaški. V Češkoslovaški je bilo letos 72 konkurzov.

g Svetovni kongres za mlekarstvo se bo vršil od 2. do 10. oktobra 1923 in sicer bo zboroval 2. in 3. oktobra v Washingtonu, 4. oktobra v Philadelphiji, od 5. do 10. oktobra pa v Syrakuzi. Natančni program kongresa je interesantom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

BORZA.

Zagreb, 27. julija 1923. (Sklep.) Devize: Pešta 0.35—0.45, Berlin 0.01—0.0120, Italija 4.20—4.23, London 439—441, New York 95.25—96, Pariz 5.70 do 5.75, Praga 2.86—2.88, Dunaj 0.1845—0.1860, Curih 17.15—17.25. Valute: dolarji 94—94.75.

Curih, dne 27. julija 1923. Devize: Pešta 0.03, Berlin 0.0007, Italija 24.55, London 25.68, New York 558.50, Pariz 33.22, Praga 16.65, Dunaj 0.0078%, Sofija 5.20, Beograd 5.85, Varšava 0.0028. Valute: n. a. K 0.0079.

Dunaj, dne 27. julija 1923. (Sklep.) Devize: Pešta 2.15, Berlin 0.0660, Italija 3094, London 325.500, New York 70.935, Pariz 4192, Praga 2110, Curih 12.685, Sofija 690, Beograd 731, Varšava 0.31.

Ljubljanske novice.

Ij Glavna skupščina jugoslovanskih časnika v Ljubljani. V dneh od 3. do 6. avgusta se snidejo v Ljubljani zastopniki jugoslovanskega tiska, da razpravljajo o važnih stanovskih vprašanjih. Kot gosti pridejo v Ljubljano tudi delegati češkoslovaškega časopisja. Ljubljanski časnika jim morajo preskrbeti prenočišča. Zato se obrača pripravljani odbor ponovno na gostoljubno ljubljansko prebivalstvo s prošnjo, naj mu odstopi za ta čas razpoložljive sobe ali vsaj postelje proti plačilu. Prijave je poslati na naslov: Anton Zobec, tiskovni referat pokrajinske uprave ali pa na naše uredništvo. — Pripravljani odbor.

Ij Rokodelski dom. Odbor kat. društva rokodelskih pomočnikov je sklenil, da se društvo udeleži odkritja spominske plošče pisatelja in vzgojitelja Antona Kržiča v Rakitni v nedeljo 5. avgusta z zastavo. Pokojni profesor Anton Kržič je bil več let društve-

ni podpredsednik in si je pridobil za izobrazbo pomočnikov veliko zaslug. Društveniki, ki se žele udeležiti slavnosti v Rakitni, naj sporoče svojo željo pisмено odboru ali pa ustmeno jutri ob 11. uri v dvorani Rokodelskega doma. Obenem se bodo jutri, v nedeljo, 29. t. m., ob 11. uri dobila vsa pojasnila glede udeležbe pri evharističnem kongresu v Zagrebu 18. in 19. avgusta. Tudi bo ob tej priliki sprejem novih članov v društvo.

Ij Pripovedke za pasje dni. »Narod« pripoveduje: »Ne daleč od artiljerijske vojašnice ob Dunajski cesti so pričeli klerikalci s 'pripravljalnimi deli za graditev »Stadiona«. Popreje je bila tam peščena jama. Že nekaj tednov prihajajo tja možje in mladeniči. Kopljejo, izravnavajo teren in vozijo zemljo. Prihajajo pa na delo popolnoma tuji obrazi, člani orlovskih društev iz vse Slovenije. Orlovska komanda dirigira delo. Na vprašanje mimogredočih odgovarjajo mladeniči: »Na kuluku smo!« ali pa: »Tlako delamo!« — Tako se glasi prva pripovedka. Druga je pa taka-le: V ljubljanski »Zvezdi« (ne v kavarni in ne v restavraciji, da ne bo nesporazuma) sede dan za dnem na klopih okoli sredine številni gospodje tako okoli polštirih popoldne. Vsak drži v roki »Slov. Narod«. Ne bere ga nihče, pač pa obračajo ljudje list od leve na desno, pregledujejo prvo stran, drugo stran, zadnjo stran in nevedno zmičujejo z rameni. Mimoidočim pa odgovarjajo na vprašanje, kaj da iščejo v »Narodu«: »Pameti iščemo v njem, pameti, pa ne najdemo notri niti ene pametne vrstice, ampak sam dolgčas in samo zaspanost.«

Ij Nedoslednost. Nemoralnost preganjamo vsepovsod. Na shode, ki jih sklicuje »Prerod« in druga temu slična kulturna društva proti javnemu pohujševanju, pridejo navadno tudi zastopniki javne oblasti. Store se sklepi — važni in tehtni — ki jih vsi odobre. Napoveduje se boj vsem, ki širijo nemoralnost potom slik ali kakorkoli; toda pri tem večinoma tudi ostane. Trgovine pa mirno in brez strahu še nadalje izpostavljajo razne nuditve in spetkljivosti kakor v posmeh vsem protivnim sklepom in policijskim odredbam. V tem oziru se odlikuje v Ljubljani posebno ena trgovina z zlatnino na glavnem trgu in ena prodajalna slik na Aleksandrovi cesti. Čemu se sploh izdajajo odredbe, če se nihče ne zmeni, da bi se uveljavile?

Ij 4. odborova seja »Strokovne zveze javnih nameštencev« se vrši v soboto, dne 28. julija 1923 ob 20. uri v I. delavskem konsumnem društvu (klet), Kongresni trg 2.

Ij Policijska kronika. Dušan Gorazdu je bilo ukradeno 10.000 K vredno dirkalno kolo znamke »Adler« št. 602. — Marija Klinec je pozabila dne 25. julija v vlaku št. 45, ki prihaja ob 6in pol zvečer v Ljubljano iz Maribora, rjavo, usnjato torbico, v kateri je imela potni list, glaseč se na njeno ime

in 200 K denarja, alato in srebrno ovratno verižico z obeski; oškodovana je za 5000 K. — Ivanu Colmannu je bila ukradena iz telovnika srebrna ura.

Učiteljski vestnik.

Dne 5. avgusta napravi »Slomškova zvezca« izlet v Rakitno nad Borovnico. Pričakuje mo, da se bodo člani in članice izleta udeležili v častnem številu in to tembolj, ker se istočasno odkrije tamkaj spominska plošča pokojnemu Antonu Kržiču, velikemu dobrotniku učiteljstva ter prijatelja šolske mladine. Vsakdo izmed naših vrst naj se zaveda, da zahteva čut hvaležnosti skazati pokojnemu vzgojitelju, ki ga po njegovih obilnih vzgojslovni delih lahko smatramo za drugega Slomška, posebno čast. Nekateri naši člani so se bili udeležili pogreba, drugi odkritja nagrobnega spomenika in so se zato že nekoliko oddolžili, pa šli bodo kljub temu še k odkritju spominske plošče v Rakitni. In drugi...? Ako ste bili tekom študij tako srečni, da niste življali njegovih materijalnih podpor, deležni pa ste bili njegovih lepih nauk, deležni pa ste večjega stanovskega ugleda, za katerega je pokojni gospod profesor s svojimi spisi v »Detoljubu« in drugod veliko storil. Dalje se vam nudi s tem izletom lepa prilika, da spoznavate kraje, govorice, ljudstvo itd., kar vse je veliko vredno in nujno potrebno za učitelje, ki naj potom lastnih izkušenj in doživljanjv spopolnjuje svoje znanje v svoj in izročene mu mladine dobrobit. Tudi veliko pridobite na duševnem umevanju Kržičevih spisov, ako spoznate kraje njegovega mladostnega bivanja. Končno moram zavrniti tiste komodne izgovore, ki se tako radi ponavljajo, kadarkoli se stavijo na člane kake žrtve, češ: saj bodo šli drugi in bodo odpravili tudi brez mene. Vprašam Vas, kaj pa, ko bi vsi tako rekli in se tudi ravnali po tem? — Pred par dnevi se je oglašil pri meni 63 let star tovariš in prijavil svojo udeležbo in Vi mlajši bi ne šli! — Dne 5. avgusta 1923 tedaj vsi v Rakitno!

Iv. Struželj.

Orlovski vestnik.

Horjulski Orli in Orlice imajo svojo letno javno telovadbo v nedeljo 29. julija po običajnem sporedu. Vabimo vse, ki hočejo biti deležni prijetnega razvedrila, na izlet v Horjul. Odidemo z vrhniškim vlakom ob 1. uri 25 minut do Drenovega griča in se vrnemo z večernim vlakom, ki pride ob 9. uri 15 minut v Ljubljano. Na prireditvi igra godba z Mladinskega doma. — Bog živi!

Orlovski dan v Šoštanju. Uspešno delovanje naših odsekov in krožkov nam je pokazal 22. julij. Agitacija naših Orlov in Orlic je pokazala velik uspeh. Ob 3. je bil sprejem bratskih odsekov, na kar se je razvil sprevod v mesto, na čelu orlovska konjenica. Na glavnem trgu je daroval sv. mašo g. dekan Rotner iz Škal, cerkveni govor pa je imel

g. kaplan Munda iz Celja. Po maši je otvoril orlovsko zborovanje predsednik br. Ocvirk Anton. Zborovanje je pozdravil župan občine Šoštanske okolice in odsekovni predsednik br. Hraštlik Martin. Zastopnik OP dr. Hodžar in tajnik JSZ Gajšek iz Celja sta v lepo zasnovanih govorih navduševala mladino za delo na skupnem polju in pa za visoko cilje Orlovstva. Popoldan je bila javna telovadba. Videli smo dovršen nastop Orlov in Orlic in obojega naraščaja. Bil je to prvi orlovski javni nastop v Šaleški dolini. Upamo, da uspeh ne bo izostal, ker fantje in možje so govorili: »Se pri nas bomo ustanovili Orlic«. S svojim nastopom smo si pridobili mnogo prijateljev, to nam je plačilo in uspeh našega dela.

Turistika in sport.

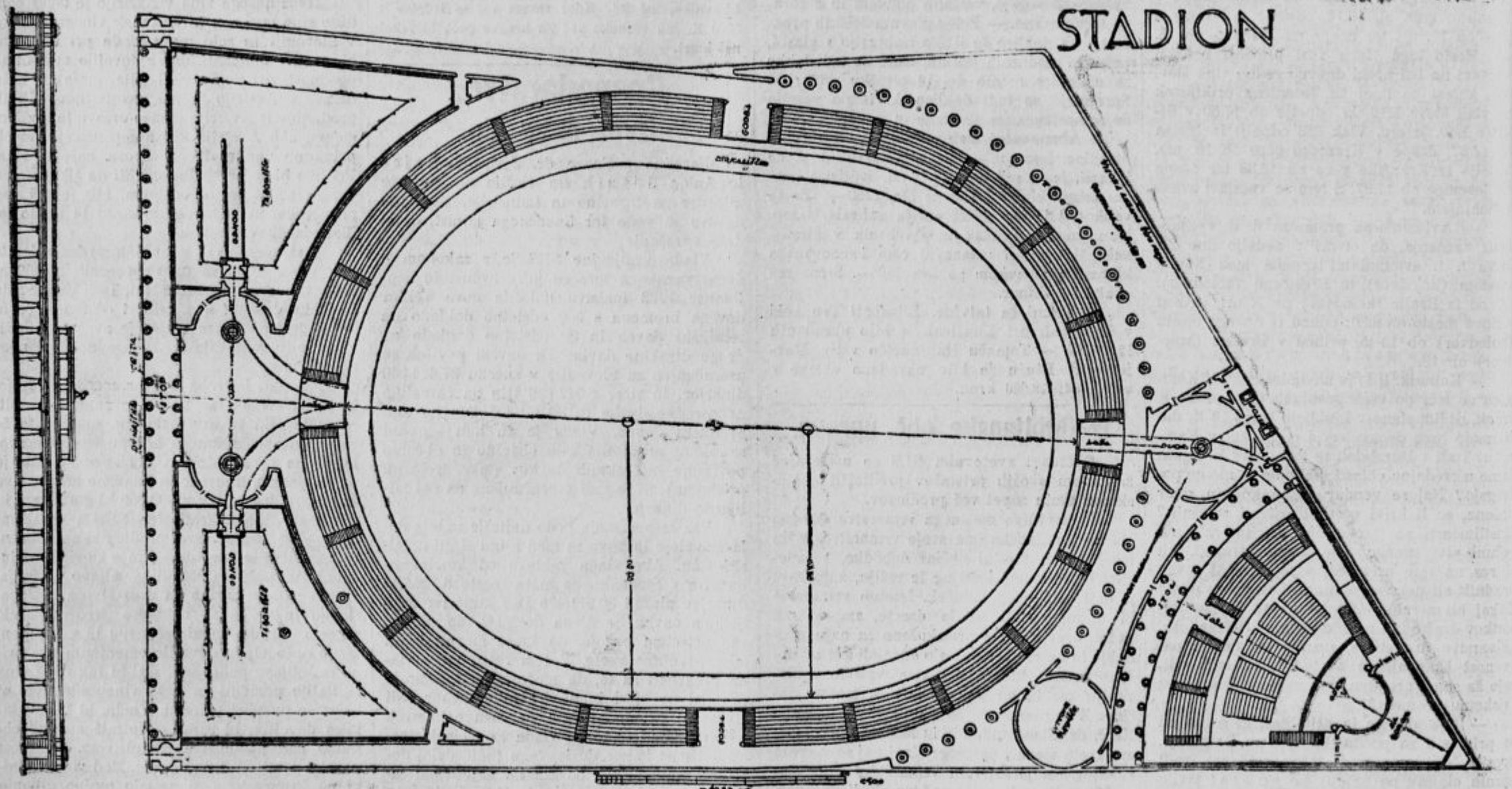
Nedeljskim izletnikom. Aljažev klub SPD javlja vsem, ki žele pri izletih, v planinski svet ob nedeljah in praznikih zadostiti svoji dolžnosti kot kristjani, da je do nadaljnjega v ti smeri to-le uredil: Do 8. septembra bo v kapelici na Kredarici redno sv. maša ob nedeljah in praznikih, in sicer okoli pol 9. ure, ko so izletniki s Triglavskega vrha zopet nazaj. — Redna sv. maša je tudi ob istih dnevih zjutraj v kapelici v Kamniški Bistrici. — Izletniki, ki odhajajo ob nedeljah in praznikih s prvim kamniškim vlakom in Ljubljane, prisostvujejo lahko pri svojem prihodu v Kamnik sv. maši v tamošnji frančiškanski cerkvi, ki prične točno ob 7. Za izletnike, ki odhajajo z gorenjskim vlakom ob 4.40, je sv. maša v stolnici ob 4.; za one, ki gredo ob 5.20 v Kamnik, pa ob pol 5. v stolnici in pri frančiškanih v Ljubljani.

Vardar (Beograd) : Ilirija. Danes in jutri ob 18. uri se vršita na igrišču Ilirije dve nogometni tekmi med beogradskim S. K. Vardarjem in Ilirijo. Vardar zavzema trenutno II. mesto v prvenstvu Beograda in velja za najhitrejši in najbolj agilno moštvo prestolice. Dosegel je letos sledeče uvaževanja vredne rezultate: proti Jugoslaviji, beogradskemu prvaku 4 : 3, proti Belgr. SK 3 : 1 in 0 : 1, proti zagreb. Concordiji 1 : 3, proti Vojvodini (Novi Sad) 4 : 0, proti Gradj. SK (Osijek) 3 : 1. Od njegovih mednarodnih protivnikov je omeniti T. u. SV. München 1860 (2 : 2) in SK Bratislavo (2 : 4). Po teh uspehih sodeč bosta nudili obe tekmi zanimiv sport in napeto borbo. V Vardarju naleteli Ilirija vsekakor na vsega uvaževanja vrednega nasprotnika, proti kateremu bo morala zbrati svoje najboljše sile. — V odmoru današnje tekme se vrši tek na 200 m ter v odmoru jutrišnje tekme tek na 800 m, oboje za klubsko prvenstvo SK Ilirije.

Polzvedovanje.

Dežnik se je našel na trgu. Dobi se župniška ulica 2, pritliče.

Ljubljenec stropiscev edinole »Sto wera«. Zastop Ljubljana, Selenb. ul. 6-L.

Stari Grki so posvečali veliko skrb telesnemu vežbanju. Prirejali so igre, pri katerih so tekmovali v konjskih dirkah, teku, skoku, metanju diska, borenju itd. Najznamenitejše med temi igrami so bile olimpijske, imenovane po dolini enakega imena na polotoku Peloponezu. Igre so se vršile, kolikor je zgodovinsko dokazano, od l. 776. pred Kr. do l. 394. po Kr. redno vsakih pet let po pet dni. Igre so se vršile na hipodromu za konjske dirke in na stadionu za gimnastične tekme. V novjšem času so gimnastične igre zopet zavzele velik razmah, osobito pri severnih narodih. Prirejajo se mednarodne tekme v različnih

panogah sporta in telovadbe. Narodi, pri katerih je sport in telovadba na višku razvoja, so si zgradili v ta namen permanentna telovadišča in igrišča, podobna starogrškemu stadionu. Tudi pri nas Slovencih se sport in telovadba lepo razvija, kar nam pričajo lepi uspehi naših sportnikov in telovadcev na mednarodnih tekmah, n. pr. zadnji teden doseženi častni rezultati naših tekmovalcev Orlov na mednarodnih tekmah katoliških gimnazij v Parizu. Pogrešamo pa zelo pripravnega igrišča, ki bi vsaj deloma ustrezalo sedanjim zahtevam sporta in telovadbe.

Zato se je osnovala v Ljubljani stavb-

na zadruga »Stadion«, ki gradi na prostoru med Dunajsko in Vodovodno cesto permanenten stadion, namenjen za sportne in telovadne vaje in prireditve z areno v obsegu ca. 12.000 m² (dolžina 147 m, širina 113 m) in s prostori za približno 40.000 gledalcev. Kakor je razvidno iz načrta (delo odličnega slovenskega arhitekta), bo arena ovalne oblike. Glavni vhod bo z Dunajske ceste. Desno in levo od vhoda bodo taborišča. Iz teh po vodil po podzemskih rovih dohod v areno. Nasproti vhodu — na zapadni strani — bo glavna tribuna, za njo paviljoni, shrambe etc. Arena bo obrobljena s 5 m širokim dirkališčem. Za

tem bodo stojišča in tribune z 10 vrstami sedežev. Med tribunami na severni in južni strani stadiona bo prostor za godbo. Cel stadion bo na vrhu obkroževala cesta, ograjena z visoko živo mejo, ki jo bodo krasili v malih presledkih topolovi nasadi in grmičje. Zgradba stadiona bo monumentalna, ki bo v arhitektonskem oziru velika Ljubljana.

Na severozapadni strani stadiona je projektirano letno gledališče, ki se bo pozneje zgradilo, ako bodo odstranjene tebične težkoče.

BERSON

gumijevе pote in gumijevi podplati
so se pocenili!

Strojnik - ključavničar

želi premeniti službo. Srednje starosti, neoženjen, trezen, z daljšo prakso in z dobrimi spričevali. Vešč tudi v elektriki. - Naslov pove uprava lista pod št. 4492.

Mlad trgovec na deželi IŠČE samsko mlado kompanjonko

ki bi razpolagala vsaj s 40.000 Din za povečanje trgovine z mešanim blagom. - Ponudbe pod: »Sreča 4491« na upravo.

Kavarniška blagajničarka

pridna, vestna, samost. moč, SE SPREJME. Pismene ponudbe pod št. »KAVARNIŠKA BLAGAJNIČARKA« na upravo »Slovenca«. 4515

Distingiran gospod s stalnim dohodkom akademik, najboljša družbe, več trgovec, želi v primernem podjetju sodelovati. Kavcija 200.000 K. - Ponudbe pod »Resnost« na upravo »Slovenca«. 4507

Hišna snažna in zdrava, z dobrimi spričevali, SE TAKOJ SPREJME. Plača do 1000 kron. - Ponudbe na: Gospo FANIKO HERZL, OSIJEK L, Jagrova ulica št. 3. 4479

V št. Lenartu nad Laškim je naprodaj **posestvo s hišo**

in gospodarskimi poslopji. Posestvo meri 32 oralo, redi se od 8-10 glav živine. Cena se poizve pri JANEZU KOMPOLŠEK, posestnik, Kameno, pošta Sv. Jurij ob južni železnici. 4453

Sodi

Hramski, za špirit in rum, neoporečni, rabljeni, v dobrem stanu, v velikosti od 20-50 hl, SE TAKOJ KUPIJO. Sodi od vina izključeni. - Ponudbe na: A. A. BAKER & Co., Ljubljana 7.

Travnik

na ljubljanskem barju PRODAJ. - Poizve se: Šmartno št. 19 ob Savi. 4515

Gramofon

dobro ohranjen, z več vrstami plošč, prodam. - Naslov v upravi lista pod št. 4510

PRODAM NOV

ženski šivalni stroj.

Poizve se: Hradockega vas št. 48. 4509

ZAHVALA.

Globoko ginjeni po izrednem dokazu prijateljstva, sočutja in požrtvovalnega olajšanja, ki je bilo izkazano v času neizprosne krute smrti našega nadvse ljubljene soproga, očeta, brata, zeta, svaka in nečaka, gospoda

ing. Toneta Turka

ravnatelja kem. tovarne v Mostah in rez. poručnika

izražamo svojo srčno hvaležnost cenjenemu uradniku in delavstvu kemične tovarne v Mostah, osobito Dravski diviziji in godbi za zadnjo izkazano mu čast, nadalje požarni brambi v Mostah in drugim cenjenim korporacijam, prijateljem in znancem ter vsem drugim, ki so ga spemili k zadnjemu počitku. Najlepša zahvala vsem darovalcem krasnega cvetja!

ZALUJOČA SOPROGA Z OTROCI
IN OSTALI SORODNIKI

Dr. Derč

ORDINIRA zopei redno od 2. do 3. ure pop. vsaki dan BEETHOV-NOVA ulica 15, pritličje, levo. (NEPREMOŽNIM BREZPLAČNO!)

Prvovrsten tovorni auto »SAURER«

pettonski — generalno popravljen
PRODA OTO PETERMAN,
ZAGREB — Vlaška ulica št. 50.

Gostilna

na Gorenjskem, z lepimi tujskimi sobami, in prodajalna SE PRODA. Električna in vodovod, krasen vrt, niže in gozd. Cena 350.000 Din. — Ponudbe pod: »Dobra gostilna« na Aloma Company, anončna družba, Ljubljana, Kongresni trg 3.

OVES — KORUZO la.

na VRECE in VAGONE razprodaja M. BIELIČ, Dunajska cesta št. 33 pri »Balkanu« po najnižjih dnevnih cenah. 3697

Vila z lepim vrtom in avto-garažo, v najlepši legi parka in bližini gl. kolodvora v Mariboru, je naprodaj za 500.000 Din. Kupec dobi takoj stanovanje. - Naprodaj je tudi velika trgovska HIŠA. Pojasnila daje ga. LEDNIK, Maribor, Aleksandrova cesta št. 51. 4505

Vrtnarske zadeve

posreduje
društvo »VRTNARSKA ŠOLA«.

KUPUJEM razna
zdravilna suha ZELIŠČA
KORENINE, LUBJE, SUHE
GOBE, LIPOVO CVETJE i.
dr. A. MAČEK, VRHNIKA.

NUJNO!

Kupim stare barake z dobro ohranjenim, še zdravim lesom. Razderom na lastne stroške. — Naslov: H. PRIVŠEK, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 18/L. 4485

Arhitekt in mestni stavbenik

Viljem TREO

Ljubljana, Gosposvetska cesta 10.
Telef. inter. št. 103. Ustanov. leta 1850
se priporoča za zgradbe vseh vrst
ter izvršuje načrte in proračune.

Trboveljski premog

na DRVA ima stalno v zalogi v vsaki množini DRUŽBA »ILIRIJA«, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. Telefon št. 270.

Sode za vino, mošt

ltd. razprodajam, dokler traja zaloga. — J. AUGUSTIN, Ljubljana, SP. SIŠKA, Sv. Jerneja cesta 281. 4248

Nova enodružinska HIŠA

NAPRODAJ na periferiji mesta, obseja iz treh sob, kuhinje, kleti in lepega vrta. Stanovanje takoj na razpolago. — Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 4465.

Prodaj posestvo

okoli pol zemlje v prijaznem gorenjskem kraju, oddaljeno pol ure od mesta. Poizve se pri L. STEPIČ, Spodnja šiška, Kavškova ulica št. 108. 4469

Trgovski lokal

v sredini mesta, v zelo dobrem kraju, ODDAM. — Pismene ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. »LOKAL«. 4477

Prodaj se pritlična enodružinska hiša

s prostim stanovanjem, v predmestju Ljubljane, v bližini elektr. cest. železnice. — Ponudbe na upravo lista pod št. 18.

Gostilniško koncesijo

z obrtnim lokalom IŠČEM V ZAKUP v mestu ali predmestju Ljubljane. — Ponudbe na upravo lista pod št. »48«.

V ZAKUP DAMO z oktobrom tek. leta popolno urejeno graščino.

cvetlično vrtnarstvo

v NASICAH (Slavonija), zelo prikladna za trgovsko vrtnarstvo, s štirimi cvetličnjaki in s potrebnimi pokritimi in nepokritimi toplimi gredicami (Mistbeet) ter raznovrstnimi cvetlicami. — Reflektantje si morejo vrtnarstvo vsak dan ogledati in dobiti daljše informacije pri tajnistvu vladistva, Našice. — Ponudbe naj se pošljejo do 15. septembra t. l. Železniška postaja v mestu, oddaljena 20 minut, na progi Osijek—Zagreb.

Banatsko moko la.

na vreče in vagone razprodaja M. BIELIČ, Dunajska cesta 33, pri »Balkanu« po najnižjih dnevnih cenah. 3696

Odvetnik

Dr. Josip Mandić

je otvoril svojo

odvetniško pisarno

v Pragi I.

Staromestské nam. 13.

Poslovanje

tudi v srbo-hrvatskem in slovenskem jeziku.

Prodaj se:

Puch-motor 2½ H. P. in pomožni motorji znamke Cockerell & H. P. po nizki ceni. — AVTO FLORJANIČ, LJUBLJANA. 4454

Pozor na deželi!

MANJŠE POSESTVO event. tudi sama hiša, ki bi bila pripravna za manjšo obrt na deželi, se vzame v najem. Cenjene ponudbe pod: »Obrt« na upravo lista do 4. avgusta t. l. 4506

Vreče rabljene

dobro ohranjene, kupim — JOS. BAHOVEC, Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 7.

»REFORM«

STEKLENICE

za KONSERVIRANJE SADIJA, POVRTNIN I MESA so priznane NAJBOLJŠE in obenem tudi NAJCENEJŠE GLAVNA ZALOGA za JUGOSLAVIJO pri trdku LOVRO PETOVAR IVANKOVCI

CENIKI NA ZAHTEVO!!

Cele opreme

ZA NEVESTE in obhajanje (entlanje) izdeluje točno in solidno novo otvorena izdelovalnica perila P. JANCIGAJ, Resljeva cesta 29, I. nadstr., levo.

Jadranska banka d. d. Beograd

Dionička glavnica: Din 60 milijonov. Rezerva: 32,515.000.-

Podružnice:

Bled, Jesenice, Metković,
Cavtat, Korčula, Prevalje,
Celje, Rotor, Sarajevo,
Dubrovnik, Kranj, Split,
Ercegnovi, Ljubljana, Sibenik,
Jelsa, Maribor, Zagreb.

Amerikanski odio

Naslov za brzojavke: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wlen, Zadar.
FRANK SAKSER STATE BANK, Cortland Street 82,
New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofogasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

KARLO JETZBACHER D. D.
Vlaška ul. 25. ZAGREB Telefon 4-90.

Nekaj časa sem zastopamo najbolje znano tovarno
Automatische Guss-Stahlkugel Fabrik
vorm. Fr. Fischer

ter dobavljamo vse vrste in velikosti
KROGLJICNA LEZIŠČA
postavljeno v skladišče Zagreb po brezkonkurenčnih cenah.

Zahtevajte ponudbe!
Kataloge pošiljamo interesentom zastonj!

Klavirje

planine, harmonije, (tudi igrane) na obroke in posodo. —
Največja izbira v Jugoslaviji. Velikanska zaloga vseh glasb.
instrumentov, strun in muzikalij na debelo in drobno. —
Alfenz Breznik, b. uč. Glasb. Mat., Ljubljana, Kongresni trg 15

Parna žaga Fran Ravnikar

mesni tesarski mojster

Ljubljana, Linhartova ulica št. 23

kupuje po najvišjih dnevnih cenah razne
vrste okrogli les, kakor tudi cele gozdne parcele.

Dinamostroj

Gostilno v najem

50 Volt. 110 Amp. enaki tok, v dobrem
stanju, do sedaj v obratu z reostatom,
ceno PRODA Impregnacija GUIDO
RUTGERS v Hočah pri Mariboru.

vzame v prometnem kraju in položi kav-
cijo zakonski par brez otrok; mož je
obrnitnik. — Naslov pri upravi lista pod
številko 4360.

Galoše. Dežni plašči.
TRGOVCI

Predno naročite gornje predmete za svojo trgovino
obrnite se na

THE NORTH BRITISH RUBBER COMPANY
LIMITED, EDINBURGH,

Največja angleška tovarna gumijevih izdelkov.

ZASTOPSTVO za SHS, ST. DESNIČA.

Zagreb, Gunduličeva ulica 22. I.

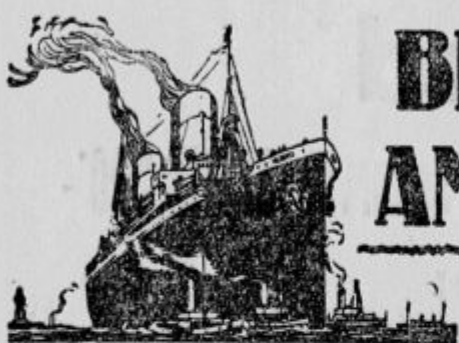
Telefon 26—14

Brzjavlj. Weba.

Zaklopni stoli,
klopi in mize.
Rožman & Komp.

Ljubljana, Mirje 4.

BREMEN
AMERIKA

redna vožnja v SEVERNO in JUŽNO AMERIKO z
novimi velikimi parniki. Posebno so priporočljive
III kajute, s svojo izvrstno prehrano, snago in
veliko udobnostjo. Mira in varna vožnja.

Zastopnik podružnice
Severo-nemškega Lloydja za Slovenijo

Ed. Tavčar

Ljubljana, Miklošičeva cesta 13. (za sodnišče).

VELIKA ZALOGA
klobukov in slamnikov
se dobi pri

Franč Cerar

tovarnar v Slobu, pošta Domžale.

Prevzemajo se tudi stari
klobuki in slamniki v po-
pravo pri KOVACEVIČ
i TRŠAN v LJUBLJANI,
Prešernova ulica šte. 5.

Sprejemanje v sredo.

Zaloga v Celju, Gosposka ulica 4.

!!! AUTO !!!

BENCIN
OLJE
MAST

PNEUMATIKA
VSA POPRAVILA
IN VOŽNJE

JUGO-AUTO d. z. o. z. v Ljubljani.
Le prvovrstno blago in delo po solid-
nih cenah nudi

Za bližajoči se KATOLIŠKI SHOD
priporočam v nakup

orlovske potrebščine

KLOBUKE, SLAMNIKE, ČEPICE in
SRAJCE ter drugo modno BLAGO po
zmerni ceni. — IVAN KUNOVAR,
LJUBLJANA, Stari trg 10.

Banatsko pšenico la.

razprodaja na vagone, paritet vsa-
ka postaja v Sloveniji, M. BIELIČ,
Dunajska cesta 33, pri «Balkanu».

L Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo

dežnikov in solnčnikov

in sprehajalnih palic.

Popravila točno in solidno!

Erman & Grhar

mizarstvo, ST. VID n. Ljubljano 4.

Sprejemava vsa stavbna in pohištvena
dela. Pohištvo lastnega izdelka stalno na
zalogi. — Cene konkurenčne! — Postrežba
točna. — Načrti in proračuni brezplačno.
Se priporočava. 3295

Gradbeno podjetje

ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohoričeva ulica 24.

mišji, podgane, stenicice, ščurni

n vse golaze mora poginiti, ako poruči-
moja najbolje preiskušna in splošno hvaljena
redstva, kot proti poljskim in bišnim mišim
Din 7-50 za podgane Din 7-50, za ščurne Din 10, a-
stenicice Din 7-50 uniče siet moljev Din 6-—, proti
mrešom Din 7-50, mazilo proti ušem in ljučob
Din 4-— in žitni Din 4-—; za uši v oboki in ve-
rili Din 7-50; proti mrešom na sadju in zelenjavi
proti mravljam Din 7-50. Pošilja se poročilo
Zavoda za eksport «ARTES» kem. laboratorij
M. Jünker, Petrujska ul. 3. Zagreb 39.
Trgovcem pri večjem odjemu popust.

Popolnoma varno naložite svoj denar v
VZAJEMNI POSOJILNICI V LJUBLJANI

r. z. z. o. z. — sedaj poleg nunske cerkve,

poleti l. 1923 v svoji lastni palači ob Miklošičevi
cesti poleg hotela «UNION».

Hranilne vloge se **6%** brez odbitka rentnega in
obrestujejo po invalidskega davka.

Vloge v tekočem računu se obrestujejo po **5 1/2%**

Hranilne vloge vezane na dobo pol leta po **6 1/2%**

Večji zneski se obrestujejo po dogovoru.

Staro lito železo

kupujejo po najvišjih cenah

Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani

RED STAR LINE

Redna potniška vožnja

ANTWERPEN — NEW-YORK

s slovitimi belgijskimi parobrodi.

„BELGENLAND“

najnovjši, največji in najhitrejši parobrod Red Star Linije.

Največja udobnost, najmodernejša ureditev v kabinah tudi v tretjem
razredu. — Izvrstna hrana.

Vsa pojasnila dajo brezplačno zastopstva

RED STAR LINE:

BEOGRAD, Karađorđev. ul. 2 — ZAGREB, Trg I, br. 16 — LJUBLJANA,
Marijin trg šte. 2 — GRUŽ, Obala — BITOLJ, Bankarska ulica 12

Stalne cene pod svetovno
pariteto ob največji izbiri

za vse vrste blaga

V.

MEDNARODNI
DUNAJSKI VELESEJEM
2. — 8. SEPTEMBRA 1923

Pojasnila daje:

WIENER MESSE, WIEN, VII.,

kakor tudi zastopstvo:

LJUBLJANA, Avstrijski konzulat, Turjaški trg 4.

Preselitev trgovine!

Naznanjamo uljudno, da smo preselili svojo trgovino z železnino od
Cankarjevega nabrežja šte. 1 v svojo lastno hišo v

Stritarjevo ulico šte. 7.

v prejšnji lokal A. Schuster kjer bomo trgovino znatno razširili.

Prosimo sodobno za nadaljno naklonjenost, ter zagotovimo cenjenim
odjemalcem najboljšo postrežbo. Z odličnim spoštovanjem

Breznik & Fritsch, trgovina z železnino.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta šte. 10

(v lastni palači vis à vis hotela «Union»). Telefon št. 57 in 470.

Račun poštno-čkovnega urada za Slovenijo šte. 11.945, v Zagrebu šte. 39.080.

Podružnice: DJAKOVO, MARIBOR, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK. Ekspozitura: BLED.

Interesna skupnost z: Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno nad Din 15.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne
papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje
in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge
na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse
bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.